

(א) צ"ב ז, ט לעיל עג: [לקמן קט, א] (ב) [מסופתא דכמוצות פ"ד, ז] (ג) נדרים לה: מזר כד. נגעים פ"ד [מ"ב, ט] (ד) [סומתא דמלתא שקי כותב לה וכו' לתא במשנה לך שפיר גרסינן דתניא הלא תוס' בכמוצות פ"ד ע"ש, (ו) נ"י תוס' יצומת ק"י. ד"ה בית הלל ותוס' כמוצות נג. ד"ה שאין, (ז) מוספתא דכמוצות פ"ד, (ח) [מסופתא דכמוצות פ"ד], (ט) [לקמן קיד: וסס ה"ג] משכנו ומת שומטו כי וכו' ג"י הגר"י ע"ד שמת א' וע"ש ב"ש"י, (י) סי' הוא כד אחא גאון ויש גורסין כדכ' אחא. רש"י, (יא) נ"י מה"מ ורש"י ורש"א,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ה"ג לה גמ"כ. נ"ב בפרשה תלווע במגילת מנורע סוף פ"ד: (ב) בא"ד אחריון דאית כ"ל ואת א' ממק"י: (ג) תוס' ד"ה ה"ג במוספתא דכמוצות פ"ד ח"ט:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה א"ל. א"ל כו. נ"ב ורמ"ה חולק:

המקבל שדה מחבירו

משכחה לה זין בחירות וזין בקבלנות. זכונ יש לומר לקזור יקזור לעקור יעקור דכל מה שיש לו לטעון בקבלנות יש לו לטעון בחירות. וגבי יבש המעיין אם אמר חכור לי שדה [צית] שלחין זו כי היכי דבחירות כי יבש המעיין מנכה לו הכי נמי בקבלנות אם קבלה בשליש ולמחצה הכל לפי מה שנספק: **מכאן ואילך** ו'. כל אחת אפרשה במקומה: **שמה בעלמא**. כך היא נקראת אבל לא בשביל המעיין העליתי בחירותך: **לפך** חזי כור לפי חשבון סתמים בחצר המשכן. חמשים על חמשים הוא בית סאה: **אע"פ שאין זו גפנים** גרסינן. וגבי פרדס **אע"פ שאין זו רמונים** גרסינן: **אמר לו מחכיר לחוכר**. שדה בית השלחין אני מחכיר לך יכול לומר שמה בעלמא אמרי: **מתני' הוצירה**. שלא חרשה ולא זרעה: **שמין אוסה**. כגון בקבלנות שקבל למחצה ולשליש ולרביע אבל בחכירות לא שייכא הא דמאי שמין איכא חכירותו יתן לו: **אם אוכיר**. אעשה זורה: **ולא אעביד**. ולא אעשה זה פעולה הראויה לה: **גבי דורש לשון הדיוטה**. שהרגילו הדיוטות לכתוב שלא כתקנת חכמים היה דורש הלשון לפסוק דתין אחריו: **אדם מציא קרבן עשיר על אשתו**. שהוא חייב בקרבן לידתה וזרעתה ואם הוא עשיר אין יכול לומר היא אין לה כלום ומיטער בקרבן עני: **כל הקרבנות שהיא חייבת**. שלא בגדו ומדכה כגון קרבן זיבתה ואשם וחטאת שעליה: **ה"ג לה (ב) בת"כ א"ר יהודה לפיכך אם פטרה אינו חייב בהן שכן היא כושפת לו אחריון (ט) דאיתא לי עלך מן קדמת דנא**. והכי פירושה לפיכך אם גירשה ונתן לה כתובתה ועדיין קרבנותיה עליה אינו חייב בהן שכן כותבת לו בזמן השוכר שכותבת לו על קבלת כתובתה המקבלתי כתובתי ואחריון דאית לי עלך מן קדמת דנא וכל אחריות שהיה לי עליך מלפני היום הזה. ולשון הספדים אינו יודע לפרשו כראוי: **כושפת אמן**. שכותבין להן ביום אירוסין: **לכשפנתו לחופה**. וקדושיהן ע"מ כן ולא חלו קדושין בה עד שתיכנס לחופה והרי חטופה קודם לכן: **לא ימשכנו**. ע"י שליח בית דין במשכון שהוא יתר על חובו: **שך הוא כושפת לו שמומסא דאית לך עלי כל קבל דיכי**. אם משיב לו את העבט לזמן מרובה שמין את המשכון וכותב לו זה בשטר יהיו לך כל תשלומין עלי ליפרע ממני דמי משכון זה ואם משכנו יותר על חובו נמאל גובה שלא כדין: **טעמא דכתב ליה הכי**. כלומר למה ליה למיכתב ליה והאמר ר' יוחנן משכנו והשיב לו את העבט ומת הלוח שומטו המלוה מעל בניו ולא הוו כשאר מטלטלי דיתמי דלא משתעבדי לבעל חוב דכיון דמשכניה קנייה כי דידיה לגובינא:

אביעי לך לאתויי ברוולא אמר רב פפא אהני תרתי מתניתא קמיינתא משכחת לה בין בחכירותא בין בקבלנותא מכאן ואילך דאיתא בקבלנותא ליתא בחכירותא ודאיתא בחכירותא ליתא בקבלנותא: אם אמר לו חכור לי שדה בית השלחין זה [וכו']: ואמאי לימא ליה שמא בעלמא אמרי לך מי לא תניא **ההואמור לחבירו בית כור עפר אני מוכר לך אע"פ שאין בו אלא לתך הגיעו שלא מוכר לו אלא שמא והוא דמתקרי בית כור יכרמא אני מוכר לך אע"פ שאין בו גפנים הגיעו שלא מוכר לו אלא שמא והוא דמתקרי כרמא יפרדס אני מוכר לך אע"פ שאין בו רמונים הגיעו שלא מוכר לו אלא שמא והוא דמתקרי פרדסא אלמא אמר ליה שמא בעלמא אמרי לך הכא נמי לימא ליה שמא בעלמא אמרי לך אמר שמואל לא קשיא הא דאמר ליה מחכיר לחוכר הא דאמר ליה חוכר למחכיר אמר ליה מחכיר לחוכר שמא בעלמא א"ל א"ל חוכר למחכיר קפידא רבינא אמר אידי ואידי דא"ל מחכיר לחוכר מדקאמר זה מכלל ידקאי בגוה עסקינן בית השלחין למה ליה למימר דקאמר ליה בית השלחין כדקיימא השתא: **מתני' והמקבל שדה מחבירו והובירה שמין אותה כמה ראויה לעשות ונתן לו שכך כותב לו אם אוכיר ולא אעביד אשלים במיטבא: גבי ר"מ היה דורש לשון הדיוט דתניא ר"מ אומר אם אוכיר ולא אעביד אשלים במיטבא רבי יהודה היה דורש לשון הדיוט דתניא ר' יהודה אומר אדם מציא קרבן עשיר על אשתו וכן כל קרבן וקרבן שהיא חייבת ששך כותב לה אחריות דאית לך עלי מן קדמת דנא ה"ל הזקן היה דורש לשון הדיוט דתניא אנשי אלכסנדריא היו מקדשין את נשותיהם ובשעת כניסתן לחופה באין אחרים וחוטפים אותם מהן ובקשו חכמים לעשות בניהם ממזרים אמר להן הלל הזקן הביאו לי כתובת אמכם הביאו לי כתובת אמון ומצא שכתוב בהן לכשתכנסו לחופה הוי לי לאינתו ולא עשו בניהם ממזרים ר"י בן קרחא היה דורש לשון הדיוט דתניא ר"י בן קרחא אומר המלוה את חבירו לא ימשכנו יותר מחובו שכך כותב לו תשלומתא דאית לך עלי כל קבל דיכי טעמא דכתב ליה הכי הא אי לא כתב ליה הכי לא קניא והא אמר רבי יוחנן משכנו והשיב לו המשכון ומת שומטו מעל גבי בניו אהני****

פרק תשיעי בבא מציעא

דאפשר לאתויי ברוולא. וא"ת אפילו לא אפשר נמי אמאי מנכין לו דכיון דלא יבש נהרא רבה מו לא הוי מכת מדינה וי"ל דנקט האי טעמא לאשמועינן דאפילו יבשו נמי שאר יאורי שדות אחרים דהשתא הוי מכת מדינה אפילו הכי אינו מנכה לו כיון דאפשר לאתויי בדיוולא מנהרא רבה דדוקא דבאלה חגב או נשדפה שאין יכול לתקן הקלקול ע"י שום טורח מנכה לו אי נמי יש לומר דודאי בחכירות לא היה צריך לטעם זה אפילו בלא אפשר לאתויי אחי שפיר אכל משום קבלנות אינטיריך שלא יוכל לומר לא אתעסק בה ואפ"ה לא אשלים במיטבא לפי שאינו מחוייב להביא מנהרות אחרים הרחוקים ביותר ועל כן הולך לומר דלא יבש נהרא רבה ומאי לאתויי בדיוולא ולכן מחוייב לעשות בקבלנות: **הני תרי מתני' קמיינתא איתנהו בין בחכירותא ב' ואע"ג דכשם שחולקין בתבואה ליתא בחכירות מ"מ עיקר מילתא דהיינו רישא מיידי זין בחכירות זין בקבלנות: אידי דאמר ליה מחכיר לחוכר. לכאורה משמע דצ"ל חוכר למחכיר הוי קפידא בלאו האי טעמא מדלא קאמר אידי ואידי זין אמר ליה חוכר למחכיר זין אמר ליה מחכיר לחוכר [א] אבל אי אפשר לומר כן דהא מתני' דצ"ל חוכר למחכיר איירי דקתני א"ל חכור לי שדה בית השלחין ואפ"ה משום האי טעמא דוקא הוי קפידא ולא דוקא נקט מחכיר לחוכר דה"ה חוכר למחכיר אלא משום דשמואל לא משכח קפידא במחכיר לחוכר קאמר רבינא דבמחכיר לחוכר נמי הוי קפידא ככה"ג דאיירי ממני:**

היה דורש לשון הדיוט. לשונות שלא תיקנו חכמים לכתוב אלא הדיוטות הורגלו לכותבן הדיוט דורש ואפילו לא כתב כאילו נכתב דאי דוקא כשכתב מה היה דורש פשיטא שיש לו לקיים כמו שהתנה דהא לאו אסמכתא היא: **הכי גרסינן במוספתא דכמוצות (א) אדם מציא קרבן עשיר על אשתו וכן כל קרבנות שהיא חייבת קודם לכן ואפילו קרבן קטוע שאינו בעולה ויורד (וי"ד ד.) ולא אמרינן דאע"פ שנשאת לעשיר עמה היא דמה שקנתה אשהקנה בעלה אלא כל הקרבנות שחייבת מציא עליה (נדרים לה) משכנו והשיב לו המשכון ומת. לזה לאחר שהשיב לו את העבט, שומטו. מלוה, מעל גבי בניו. ואין נעשה אלא כשאר מטלטלים שלהן דלא משתעבדי לבעל חוב. דכיון דמשכניה קנייה**

עין משפט

נר מצוה
א עין בטור ש"ע ח"מ סי' שכה סעיף א
בג"ה:
ב מ"י פכ"ח מהל' מסירה הלכה יד סג עשין פכ' טו"ש"ע ח"מ סי' רח סעיף ז:
ג ד מ"י שם טו"ש"ע שם סעיף יח:
ד ה' מ"י פ"ח מהל' שטרות הלכה ד סג עשין פכ' טו"ש"ע ח"מ סי' שכה סעיף ז:
ה ז מ"י פ"ג מהל' שטרות הלכה ו סג עשין פכ' טו"ש"ע ח"מ סי' שכה סעיף ז:
ו ז מ"י פ"ג מהל' שטרות הלכה ו סג עשין פכ' טו"ש"ע ח"מ סי' שכה סעיף ז:
ז ז מ"י פ"ג מהל' שטרות הלכה ו סג עשין פכ' טו"ש"ע ח"מ סי' שכה סעיף ז:
ח ז מ"י פ"ג מהל' שטרות הלכה ו סג עשין פכ' טו"ש"ע ח"מ סי' שכה סעיף ז:
ט ז מ"י פ"ג מהל' שטרות הלכה ו סג עשין פכ' טו"ש"ע ח"מ סי' שכה סעיף ז:
י ז מ"י פ"ג מהל' שטרות הלכה ו סג עשין פכ' טו"ש"ע ח"מ סי' שכה סעיף ז:

מוסף רש"י

בית כור. לפי חשבון סתמים מחל המשכן (ב"ב א). אדם מציא קרבן עשיר על אשתו. שם היתה עייה ומחייבה קרבן עני ולא הספיקה להביא קרבן עני עד שיסת לו הרי זה מציא קרבן עשיר על אשתו וכן כל קרבנות שהיא חייבת קודם לכן ואפילו קרבן קטוע שאינו בעולה ויורד (וי"ד ד.) ולא אמרינן דאע"פ שנשאת לעשיר עמה היא דמה שקנתה אשהקנה בעלה אלא כל הקרבנות שחייבת מציא עליה (נדרים לה) משכנו והשיב לו המשכון ומת. לזה לאחר שהשיב לו את העבט, שומטו. מלוה, מעל גבי בניו. ואין נעשה אלא כשאר מטלטלים שלהן דלא משתעבדי לבעל חוב. דכיון דמשכניה קנייה

(לקמן קיד:).

אחי